

Ectenia mare (I)

Mărturisirea solemnă că Sfânta Liturghie este intrarea Bisericii în Împărăția lui Dumnezeu împlinită prin binecuvântarea mare este urmată de o succesiune de cereri cunoscute sub denumirea de ectenia mare. Provenind din limba greacă de la cuvântul *ektenhs*, *o*, *h*, care înseamnă *întins, prelung, stăruitor*, termenul de *ectenie* desemnează, în limbajul liturgic românesc, o rugăciune prelungită sub formă de îndemnuri stăruitoare la rugăciune adresate de preot sau diacon credincioșilor la care aceștia răspund invocând mila lui Dumnezeu, îndemnuri încheiate cu slăvirea lui Dumnezeu de către preot în numele tuturor. Prima ectenie a Sfintei Liturghii se numește *mare* comparativ cu ecteniile mici care reprezintă o prescurtare a ei.

Ectenia mare este rugăciunea lui Hristos către Tatăl dăruită Bisericii

Specifică începutului slujbelor, ectenia mare este o rugăciune atotcuprinzătoare care îmbrățișează întreaga lume, este rugăciunea lui Hristos Însuși către Tatăl Său dăruită nouă, descoperind rugăciunea Bisericii ca „*lucrare de obște*” (liturghie) în cuprinsul ei cosmic și universal. Ea ne scoate din particular și ne introduce în conștiința eclesială (bisericească) ajutându-ne să ne detasăm de egoism potrivit poruncii lui Hristos: „*să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși*” (Matei 22, 39). Este împlinirea îndemnului Sfântului Pavel de a face „*cereri, rugăciuni, mijlociri, mulțumiri pentru toți oamenii*” (I Timotei 2, 1) fără a fi o simplă rugăciune a unei grupări omenești ci rugăciunea lui Hristos Însuși căci „*unul este Dumnezeu, unul este Mijlocitorul între Dumnezeu și oameni, omul Hristos Iisus*” (I Timotei 2, 5). Noi ne rugăm în Hristos și El, prin Duhul Său Sfânt se roagă în noi cei adunați în numele Lui: „*si pentru că sunteți fii, a trimis Dumnezeu pe Duhul Fiului Său în inimile noastre, care strigă: Avva, Părinte!*” (Galateni 4, 6).

Doamne miluiește!

Toți cei prezenți în biserică participă la această rugăciune: preotul sau diaconul adresează succesiv credincioșilor îndemnurile spre rugăciune învățându-i astfel ce să ceară iar aceștia răspund înălțând spre Dumnezeu o scurtă dar profundă rugăciune: „**Doamne miluiește!**”. Este o invocare a milei lui Dumnezeu făcută cu nădejdea dobândirii cererilor nu pentru meritele lor ci pentru milostivirea lui Dumnezeu. Nu este o „*milogeală*” nedemnă de om, cum afirma Nietzsche, căci Dumnezeu nu-și arată mila în gesturi de stăpân disprețuitor ci în participarea la dimensiunile noastre, la durerea noastră, prin asumarea Crucii și în valoarea ce ne-o dă făcându-Se om ca noi în veci. Ceea ce cerem în primul rând, mereu și mereu, prin această rugăciune, este Împărăția lui Dumnezeu căci mila lui Dumnezeu înseamnă dăruirea împărăției Sale, unicul lucru de trebuință.

Cu pace Domnului să ne rugăm este îndemnul de început care ne învață cum trebuie să ne rugăm și anume „*în pace*” (traducerea exactă a grecescului *en eirhnh*) înțelegându-se prin aceasta pacea ca o stare a sufletului și nu ca ceva adăugat din exterior. Pacea sufletului nu poate să o aibă decât cel cu cugetul curat. „*Unui cuget tulburat îi este absolut cu neputință să se apropie de Dumnezeu deoarece îl împiedică însăși natura tulburării. Pe când pacea face totdeauna din mai mulți unul, tulburarea dimpotrivă împarte pe unul singur în mai mulți; cum am putea atunci să ne asemănăm lui Dumnezeu, Cel unul și simplu?*”. Numai pacea sufletului ne dă posibilitatea de a fi în pace unii cu alții și de a ne unii astfel în rugăciune înaintea lui Dumnezeu. Dar temelia păcii adevărate este Crucea lui Hristos căci El a omorât prin Cruce vrăjmașia din lăuntrul nostru și dintre noi „*binevestind pace, vouă, celor de departe și pace celor de aproape*” (Efeseni 2, 16-17). „*El este pacea noastră*” (Efeseni 2, 14). Așa dar pacea noastră este o pace „*de sus*”, de la Dumnezeu, pe care o invocăm în prima cerere propriu-zisă a ecteniei mari:

Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm! Pacea de sus este tocmai Împărăția lui Dumnezeu, dobândirea ei însemnând mântuirea sufletului (care, în limbaj biblic, exprimă omul în întregimea lui). Această cerere este o concretizare a îndemnului Mântuitorului de a căuta mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui (Matei 6, 33) cu încrederea că toate celelalte pe care le vom cere în continuare se vor adăuga nouă. „*Pacea de sus*” este dreptatea lui Dumnezeu, rodul eliberării de patimi și al dobândirii Duhului Sfânt, este „*pacea lui Dumnezeu care covârșește toată mintea*” (Filipeni 4, 7) pe care Domnul a dat-o sfinților săi apostoli înainte de a se sui la Tatăl zicând: „*Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă, nu precum dă lumea vă dau Eu. Să nu se tulbure inima voastră, nici să se înfricoșeze*” (Ioan 14, 27). Dar noi nu cerem numai pentru noi „*pacea de sus*” ci ne rugăm în continuare:

Pentru pacea a toată lumea - pacea lui Hristos să cuprindă întreaga lume, sălășluindu-se în inimile tuturor, pentru ca toți să se bucure de cunoașterea Împărăției lui Dumnezeu.

Pentru bunăstarea sfințelor lui Dumnezeu Biserici - Biserica este una pentru că Adevărul este Unul și este Hristos iar Hristos are un singur Trup, o singură Mireasă. Credem și mărturisim că această unică Biserică este Biserica Ortodoxă care ființează în lume în chipul Bisericilor Ortodoxe locale. „*Biserica locală ca entitate având un statut eclesiologic plenar este dioceza episcopală*”. Bisericile locale trebuie să se afle în comuniune deplină între ele. Această comuniune, pe lângă mărturisirea aceleiași credințe și existența unor structuri care facilitează comuniunea, se manifestă în aceea că problemele și preocupările tuturor Bisericilor locale fac obiectul rugăciunilor și responsabilității active ale fiecărei Biserici locale în parte. În acest sens, în ectenia mare, ne rugăm ca Bisericile Ortodoxe locale să aibă starea cea bună înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor mărturisindu-L pe Hristos și Împărăția Sa.

Și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm! - Departate de a fi o rugăciune „*ecumenică*” pentru unirea diverselor confesiuni creștine (textul grecesc este clar în această privință), cererea se referă la unirea „*fiilor lui Dumnezeu cei împărățiați*” (Ioan 11, 52) în Biserică pentru „*ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, așa și aceștia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis*” (Ioan 17, 21).

Pentru sfântă biserică aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră într-înșea, Domnului să ne rugăm! - Îndreptându-ne rugăciunea spre comunitatea concretă care se adună pentru slujirea Sfintei Liturghii în locașul respectiv, această cerere ne îndeamnă și la un examen de conștiință punându-ne înainte condițiile participării autentice la slujbă și anume credința vie, evlavia ca dreaptă așezare înaintea lui Dumnezeu și frica lui Dumnezeu cea mântuitoare care este începutul a toată înțelepciunea (Psalmul 110, 10; Pilde 1, 7)

Pentru Prea Fericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt-) Prea Sfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru cinstita preoțime și cea întru Hristos diaconime, pentru tot clerul și poporul, Domnului să ne rugăm! - Este rugăciunea pentru Biserica locală din care facem parte în care episcopul este elementul unificator în calitate de chip al lui Hristos înconjurat de preoți, diaconi, clerul inferior și popor, alcătuind împreună Trupul lui Hristos. „*Cu toții urmați pe episcop după cum urmează Iisus Hristos pe Tatăl, ne îndeamnă încă de la începutul secolului al II-lea Sfântul Ignatie Teoforul, iar pe preoți ca pe Apostoli; pe diaconi respectați-i ca pe porunca lui Dumnezeu*”. Episcopul este cel ce prezidează de drept orice adunare euharistică, în aceasta constând de fapt misiunea sa esențială în Biserică, preotul fiind doar un împuternicit al său în parohie, dator să facă ascultare de ierarhul său. Pomenirea episcopului împreună cu clerul și cu tot poporul ne aduce aminte de acest lucru la fiecare Sfântă Liturghie, slujba în care comunitatea locală realizează și revelează Biserica în plenitudinea sa.

